Албанија, на чијој се територији налазила озлоглашена „жута кућа”, у којој су 1999. године отетим Србима вадили органе, никада није покренула истрагу о томе шта се дешавало у тамошњем селу Рибе, недалеко од града Бур-ела, али је зато ових дана међу првим државама које су потписале Конвенцију Савета Европе (СЕ) против трговине људским органима. Србија, међутим, још није потписала овај документ, а под великим је знаком питања да ли ће то уопште учинити.

Како за „Политику” кажу у Министарству правде, „Република Србија је мишљења да у овом тренутку не треба још потписивати Конвенцију Савета Европе против трговине људским органима, али може да јој, када за то буде тренутак, приступи”. Србија, наиме, „остаје отворена за могућност накнадног потписивања ове конвенције”.

Приликом писања конвенције, како незванично сазнајемо, били су ангажовани и стручњаци из Београда, али нису биле прихваћене њихове сугестије. Наши експерти су предлагали да се у конвенцију укључе решења које предвиђа српски Кривични законик, који је трговину људским органима већ санкционисао као кривично дело. Казна запрећена за овај злочин је од три до дванаест година затвора. Наши правници су сматрали да је конвенција у којој пише да државе треба да „настоје” да у своје кривичне законе уврсте ово дело превише „лабаво” постављена, те да нема сврхе да је Србија потписује.

Ова конвенција СЕ је, иначе, први међународни споразум који се бави материјом трговине људским органима.

Већ првог дана по њеном усвајању, 25. марта, приступило јој је 14 држава, и то Албанија, Аустрија, Белгија, Чешка, Грчка, Италија, Луксембург, Норвешка, Молдавија, Пољска, Португалија, Шпанија, Турска и Велика Британија. У Министарству правде кажу и да су Летонија, Лихтенштајн, Литванија, Малта, Холандија, Шведска, Швајцарска, Хрватска, Данска, Финска, Естонија, Немачка, као и ЕУ, заузеле став да засад не планирају да приступе конвенцији, док је Србија ово питање оставила отвореним.

Генерални секретар СЕ Торбјерн Јагланд је позвао државе у Европи, али и шире, да што пре потпишу и ратификују конвенцију у својим националним парламентима јер је међународна сарадња у кривичном гоњењу оних који су одговорни за ту трговину, како је рекао, од суштинског значаја за борбу против овог криминала.

Међу европским државама Србија је вероватно највише заинтересована за гоњење трговаца људским органима јер још чека судски епилог извештаја Дика Мартија. Подсетимо, Марти је као известилац Савета Европе после две године истраге, 2010. године, поднео извештај у коме је вође ОВК-а, међу којима и Хашима Тачија, означио као челнике мафијашке групе одговорне за трговину оружјем, дрогом и људским органима. Истрагу је водио на основу оптужби које је у свој књизи „Лов: ја и ратни злочинци" изнела бивша тужитељка Хашког трибунала Карла дел Понте, а према којој је око триста Срба и других неалбанаца било отето и транспортовано у Албанију, где су им вађени органи, који су затим слани у Италију, одакле су дистрибуирани у клинике широм Европе
.

После истраге коју је предводио тужилац Еулекса Клинт Вилијамсон, а уз сарадњу Тужилаштва за ратне злочине из Београда, крајња адреса за процесуирање одговорних за ове злочине требало би да буде специјални суд у Приштини. На његово оснивање се, међутим, чека већ неко време јер у косовском парламенту нема већине неопходне за изгласавање одлуке којом би био формиран. Можда би већ неки од злочинаца из „жуте куће" били процесуирани да је прихваћен захтев Београда који је подржала и Москва – да овај случај уместо Еулекса преузме међународни тим који би радио под окриљем УН. За ту идеју био је и сам Дик Марти. Томе су се, међутим, успротивиле Сједињене Америчке Државе, Велика Британија, Француска и Немачка.

J. Церовина

(Политика)